

Kaikki joukolla tutkimaan

Tämän Terran loppuosassa on kunkin vuoden viimeiselle numerolle tuttuun tapaan luettelo maantieteen alalla edellisenä vuonna valmistuneista opinnäytetutkielmista. Jo pikainen silmäys nimiä ja aiheita vilisevään listaan kertoo, että maantieteessä peruskoulutetaan kansaa kiitettävällä tehokkuudella. Sen sijaan ylempiin tutkimoihin liittyviä tutkielmia esiintyy kokoelmassa varsin niukasti — 3 väitöskirjaa ja 2 lisensiaattityötä. Tältä osin tulos ei ole järin häppöinen, kun ajatellaan, että maantiedettä sentään opetetaan itsenäisenä tieteenalana kaikissa maamme yliopistoissa, ja lisäksi maantieteen osa-alueita vielä monissa korkeakouluissa.

Ylempien opinnäytetöiden vähäiselle määrälle löytyy monia luontevia selityksiä. Suurelle joukolle opiskelijoita maantieteen koulutusohjelma toimii erinomaisena reittinä käytännön työelämään, joko aineenopettajan tehtäviin tai julkisen sektorin palvelukseen, eikä tarvetta jatkotutkintoihin ole tämän vuoksi olemassa. Tässä mielessä maantiede on selkeästi virkamiesten kouluttamiseen suuntautunut tieteenala. Myös jatko-opintojen toteuttamisen käytännölliset esteet ovat suuria: rahoitus tangertelee (tai ainakin sen hankkiminen vaatii suurta ponnistelua), eikä paikkoja tutkimuslaitoksissa ja yliopistoissa ole liikoja jaossa. Silti ei voi välttyä ajatukselta, että jotakin myös itse jatkokoulutuksessa — ja laajemmin koko tutkimukseen integroitumisessa — tuntuu olevan pahan kerran pielessä. Pitäisihän jo yliopistolainkin mukaan tutkimuksen harjoittamisen olla yliopiston primaarinen tehtävä.

Oma ajatukseni on, että suomalaisessa maantieteessä ilmenee laajempi tutkimuksen teon kriisi, jonka vain eräs näkyvä implikaatio vähäinen jatkotutkintojen määrä on. Kriisi näkyy hyvin

esimerkiksi kotimaisten maantieteellisten julkaisusarjojen kohdalla: käytännössä ne pyörivät vain muutaman aktiivisen kirjoittajan varassa. Silti pelkästään maamme eri yliopistojen maantieteen laitoksilla on yhteensä noin 70—80 pysyvää tutkimus- ja opetusvirkaa, joten kirjoittajia ja tutkimuksen tekijöitä pitäisi löytyä. Kun ulkomaisissa sarjoissakaan meikäläisten maantieteilijöiden kirjoituksia ei kovin usein esiinny, eikä maantiede profiloitu erityisemmin populaareilla foorumeillakaan, voidaan tehdä valitettava johtopäätös, että maantieteessä vilisee yliopistoihmisiä, joiden tieteelliset ambitiot ovat aikaa sitten kadonneet. On selvää, että tämä ei voi olla heijastumatta myös jatkotutkintojen määrään.

Suomessa maantiede on läpi historian näyttänytynyt kenttänä, jossa kukin tutkija on tullut toimeen omillaan. Yhteistyö on ollut vähäistä, eikä esimerkiksi yhteisjulkaisuja esiinny maantieteilijöiden kirjoittamina kovinkaan usein. Tämä on luonnollisesti hyvin henkilökohtainen asia, ja tapaan liittyä eittämättä monia etuja. Silti eräs avain tutkimuksen elvyttämiseen, tutkimusinnon lisäämiseen, ja uusien tutkijoiden esiinmarssiin saattaisi piillä yhteistyön lisäämisessä. Erilaisten tutkimusprojektien aiempaa runsaampi käynnistäminen, niihin liittyvä jatkokouluttaminen, ja käytännön kautta tutkimukseen integroituminen, olisivat mitä kannatettavimpia asioita maantieteen yksinäisten susien koulukunnassa. Mielelläni näkisin myös ajan, jolloin maantieteen laitosten sisälle luotaisiin pieniä, itsenäisiä tutkimusyksiköitä, joita johtamassa olisivat intoa ja taitoa hukuvat tutkijat virka-asemaan katsomatta.

Suomen Maantieteellinen Seura järjesti muutama vuosi sitten jatkokoulutusta käsittelevän seminaarin Helsingissä temalla »Maisterista toh-

toriksi». Istunnossa esitettiin viljalti hyviä ajatuksia ja toimenpiteisiin jatkokoulutuksen uudistamiseksi päätettiin ryhtyä. Edistyminen on tapahtunut kuitenkin kovin hitaasti. Monilla maantieteen laitoksilla ei edelleenkään anneta mitään erityistä jatko-opetusta tai tutkimuskoulutusta, eikä opiskelijoita myöskään rekrytoida riittävän tehokkaasti opintojen jatkamiseen.

Uskokaamme, että tilanne paranee lähitulevaisuudessa. Uskokaamme myös, että maantieteen parissa tutkimusinto lisääntyy ja yhteistyö pääsee vauhtiin. Uskokaamme, että projekteja käynnistetään ja maantiede avautuu kuorestaan. (Uskokaamme, että kuu on juustoa).

ATTE KORHOLA